

STORTINGET

Innst. 350 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Meld. St. 10 (2019–2020)

Innstilling fra næringskomiteen om Høytflyvende satellitter – jordnære formål – En strategi for norsk romvirksomhet

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning

Sist gang det ble gjort en strategisk gjennomgang av norsk rompolitikk var i forbindelse med Meld. St. 32 (2012–2013) Mellom himmel og jord: Norsk romvirksomhet for næring og nytte. Da denne ble lagt frem våren 2013, var det 26 år siden Stortinget sist var bedt om å ta stilling til hovedføringene i norsk rompolitikk.

Det er særlig fire utviklingstrekk som nå gjør det ønskelig med en ny strategisk gjennomgang av norsk politikk for romvirksomhet.

Det første gjelder teknologiske nyvinninger som småsatellitter og rimeligere oppskytingsløsninger som gir kostnadsbesparelser og økt fleksibilitet i en sektor som har vært preget av lange utviklingsløp og høyt kostnadsnivå.

Denne utviklingen er ikke minst interessant for Norge, som tidligere har hatt begrenset mulighet til å anskaffe og skyte opp egne satellitter.

Det andre utviklingstrekket er den kraftige veksten i nedstrøms romsektor, dvs. produksjon av varer og tjenester som er basert på utnyttelse av satellittbilder og sensordata, satellittkommunikasjon og -navigasjonstjenester.

Det tredje utviklingstrekket er den økende betydningen romvirksomhet har fått for samfunnets sikkerhet.

Et fjerde utviklingstrekk er at sikkerhet og forsvar blir en stadig viktigere drivkraft i utviklingen av rommet.

Kapittel 2 i meldingen gir et sammendrag av regjeringens strategi for videre utvikling av norsk romvirksomhet.

Regjeringens strategi for norsk romvirksomhet

Regjeringen har følgende fire mål for norsk romvirksomhet:

1. fremme lønnsomme bedrifter, vekst og sysselsetting
2. dekke viktige samfunns- og brukerbehov
3. sørge for tilfredsstillende sikring av samfunns viktig rominfrastruktur
4. sikre norske utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitiske interesser i romvirksomhet og det ytre rom

Statlig initiativ og finansiering har vært drivende for utviklingen av romvirksomhet – i Norge som i alle andre land. Årsakene til dette er sammensatte og det skyldes blant annet en bransje som var preget av store investeringskostnader og høy risiko, samt at mange av bruksområdene for romvirksomhet er drevet frem av offentlige behov, herunder militære. Private initiativ og privat finansiering har de senere årene i økende grad begynt å gjøre seg gjeldende.

Regjeringen vil

- videreføre et aktivt engasjement i ESAs romprogrammer for å støtte opp under norsk næringsutvikling og norske brukerbehov

- vurdere å videreføre Norges deltakelse i EUs romprogrammer
- delta aktivt i FNs komité for fredelig bruk av rommet (COPUOS) med sikte på utvikling av folkeretten og å fremme en regelstyrt bruk av verdensrommet i tråd med norske interesser
- vurdere å videreføre Norges deltakelse i øvrig internasjonalt bi- og multilateralt romsamarbeid
- legge til rette for økt tverrsektorielt samarbeid knyttet til nasjonale rominteresser
- videreutvikle Norsk Romsenters rolle som statens faglige rådgiver i strategiske spørsmål og som statens samordnende og utøvende organ for forvaltning av norsk romvirksomhet
- legge til rette for tverrsektorielle behovs- og mulighetsstudier knyttet til nasjonale løsninger innenfor rominfrastruktur
- styrke Romutvalgets rolle som tverrsektoriell arena for samordning av norsk romvirksomhet gjennom jevnlig politisk deltakelse i utvalget
- styrke Romsikkerhetsutvalgets rolle som tverrsektoriell arena for samordning av sikkerhetsspørsmål knyttet til romvirksomheten

Fremme lønnsomme bedrifter, vekst og sysselsetting

Romvirksomhet er en viktig bidragsyter til verdiskaping i norsk økonomi, både som en næring i seg selv og som en støttefunksjon for andre næringer. Norsk romnæring er et resultat av mangeårig satsing både fra myndigheter og næringsliv. Offentlig finansiering av forskning, utvikling og infrastruktur har støttet opp under langsiktige investeringer i norsk næringsliv. Store deler av industriutviklingen har skjedd innenfor områder der Norge har særlig sterke brukerbehov, slik som i maritim sektor. I flere tilfeller er Norges geografiske fortrinn sterkt medvirkende til å styrke vår internasjonale konkurransevne. Norge har bl.a. satellittbakkestasjoner på Svalbard, Jan Mayen og i Dronning Maud Land.

Ut over den direkte verdiskapingen som finner sted i romindustrien, bidrar romvirksomhet som en tilrettelegger for verdiskaping i annet næringsliv. Dette er verdiskaping som normalt ikke tilskrives romnæringen, men der rombaserte tjenester likevel er av avgjørende betydning for verdiskapingen. Dette gjelder blant annet i maritim sektor, fiskeriene, offshorenæringen, luftfart og landbasert transport.

Et indirekte bidrag fra romvirksomhet til verdiskaping er teknologioverføring til annet høyteknologisk næringsliv, i flere tilfeller en synergi som går begge veier. Dette gjelder i særlig grad forsvarsindustrien og offshorenæringen, som i likhet med romvirksomhet har behov for å bruke avanserte og i utgangspunktet sårbare tekniske komponenter under ekstreme bruksforhold.

Regjeringen vil

- arbeide for at norsk romrelatert næringsliv skal ha forutsigbare og gode rammevilkår
- arbeide for at norsk næringsliv skal kunne konkurrere om kontrakter til internasjonale romprogrammer med norsk deltakelse
- legge til rette for god samordning mellom relevante virkemiddelaktører slik at nasjonale følgemidler og ordninger under Forskningsrådet og Innovasjon Norge sammen støtter effektivt opp om utviklingsmuligheter for norsk romvirksomhet
- legge til rette for at norsk næringsliv kan utnytte teknologi fra romvirksomheten som muliggjørende teknologi for konkurransedyktig næring og omstilling
- legge til rette for teknologioverføring mellom romdomenet og andre sektorer og teknologiområder
- legge til rette for en bærekraftig utnyttelse av Norges geografiske fortrinn for romvirksomhet i fastlands-Norge, på Svalbard, Jan Mayen og i Dronning Maud Land innenfor rammene av norske utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitiske interesser
- gi høy prioritet til arbeidet med å avklare om staten bør bidra til å finansiere etablering av en oppskytingsbase for småsatellitter på Andøya
- etablere et forsvarlig regelverk for oppskyting av småsatellitter som ivaretar både næringsinteresser og andre norske interesser knyttet til virksomheten
- legge til rette for at norsk næringsliv kan delta i, og få tilgang til, sikkerhetsgraderte anskaffelser i nasjonale og internasjonale romprosjekter

Dekke sentrale samfunns- og brukerbehov

Satellitter er nødvendig infrastruktur for en lang rekke grunnleggende samfunnsoppgaver. Mye takket være Norges geografi, topografi og økonomiske struktur har drivkraften bak landets romvirksomhet vært behovet for å løse konkrete utfordringer knyttet til blant annet maritim kommunikasjon, sjøsikkerhet, miljøovervåking og suverenitetshevdelse. Store havområder, ulendt terreng og en økonomi med stort innslag av naturressursutvinning og maritim transport gjør at Norge i større grad enn mange andre land har hatt nytte av satellitter for kommunikasjon, navigasjon og overvåking. Dette gjør seg særlig gjeldende i nordområdene.

Flere forhold taler for at denne nytten kommer til å øke i årene fremover. Utviklingstrekk som økt aktivitet i nordområdene, næringsutvikling i havrommet og økende ekstremvær skaper nye utfordringer som satellittbaserte løsninger vil spille en viktig rolle for å løse. Forsvaret er i økende grad avhengig av satellitter for å ivareta sitt samfunnsoppdrag. Videre støtter satellitter opp under prioriterte målsettinger for norsk utenrikspolitikk, slik som arbeidet for å begrense klima-

endringer og oppnåelse av FNs mål for bærekraftig utvikling.

Regjeringen vil

- legge til rette for at romvirksomhet kan utnyttes som en kostnadseffektiv løsning for viktige samfunns- og brukerbehov
- bidra til at norske teknologimiljøer evner å fremstille rombaserte løsninger for norske brukerbehov
- vurdere behovet for nasjonal og tverrsektoriell tilrettelegging for småsatellitter, blant annet for å dekke brukerbehov i nordområdene og til havs
- bedre samordningen mellom sivil og militær romvirksomhet
- arbeide for at norske brukere av jordobservasjonsdata har den nødvendige datatilgangen fra norske og internasjonale satellitter, og at norske FoU-miljøer bidrar til innovative og kostnadseffektive løsninger på tvers av sektorer
- gjøre miljøinformasjon lett tilgjengelig for allmenheten i tråd med prinsippene bak miljøinformasjonsloven
- arbeide for at norsk romforskning og romkompetanse skal være på et høyt internasjonalt nivå
- fortsette arbeidet relatert til 2030-agendaen i regi av COPUOS
- bidra til bekjempelse av miljø- og fiskerikriminalitet gjennom utnyttelse av satellittdata
- bidra til økt bruk av satellittdata i arbeidet med bærekraftmålene internasjonalt, i samarbeid med Europakommisjonen, relevante FN-organisasjoner og Group on Earth Observations (GEO)
- styrke utviklingslands tilgang til norsk analyse- og sporingsteknologi gjennom Blå rettferdsinitiativet i det internasjonale arbeidet mot fiskerikriminalitet

Sørge for god sikring av romrelatert infrastruktur

Sikkerhet er et sentralt og sammensatt tema for norsk og internasjonal romvirksomhet. På den ene side er satellittjenester et viktig verktøy for sikkerhet og sårbarhetsreduksjon, i form av kostnadseffektive og driftssikre løsninger på oppgaver som havovervåking, skredovervåking, sjøredning og etterretning. På den andre side fører samfunnets økende avhengighet av satellittjenester til nye sårbarheter, i form av naturlige og menneskeskapte trusler mot satellittdata og -signaler og tilhørende infrastruktur. Bortfall eller forstyrrelser av satellitter kan gjøre alvorlig skade på sentrale samfunnsfunksjoner som værvarsling, kraftforsyning, betalingsoverføring, kommunikasjon og navigasjon. Økt bruk av satellittjenester bidrar dermed til både å redusere og øke samfunnets sårbarhet.

Regjeringen vil

- legge til rette for informasjonsutveksling og samordning mellom relevante forvaltnings- og tilsynsorganer om risikoforhold knyttet til rominfrastruktur
- sørge for et tidsriktig og fremtidsrettet norsk lovverk på området, som gir tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for å beskytte samfunnsviktig rominfrastruktur
- gjøre aktivt bruk av satellitteknologi for å redusere samfunnets sårbarhet
- styrke norske myndigheters situasjonsforståelse i verdensrommet gjennom tverrsektorielt og internasjonalt samarbeid
- legge til rette for at Norge har nødvendig kompetanse for å sikre samfunnsviktig infrastruktur mot utilsiktede og tilsiktede handlinger
- følge opp romrelaterte tiltak i den nasjonale PNT-strategien
- sørge for at norske myndigheter har tilstrekkelig kontroll over samfunnsviktig rominfrastruktur primært gjennom lovgivning og kontraktsforpliktelser
- staten vil gjennom sitt eierskap i Space Norway tilby kostnadseffektiv og forsvarlig forvaltet romrelatert infrastruktur som dekker viktige norske samfunnsbehov, og gjennom sitt eierskap i Andøya Space Center legge til rette for at norsk næringsliv, forskningsmiljøer og forvaltning har god tilgang til infrastruktur for teknologitesting og naturvitenskapelig forskning
- styrke norsk kompetanse knyttet til romsikkerhet gjennom internasjonalt samarbeid samt tilrettelegge for kontakt mellom relevante myndighetsorganer for å utnytte kompetanse og bygge kunnskap om romsikkerhet
- arbeide i internasjonale fora, særlig COPUOS, for å begrense omfanget av romsøppel
- delta i arbeidet med utvikling av internasjonale romtrafikkregler, blant annet gjennom COPUOS
- delta i COPUOS' ekspertgruppe om romvær, samt bidra til videre utvikling av europeisk romværsovervåking
- tydeliggjøre ulike forvaltningsorganers roller og ansvar i spørsmål knyttet til romsikkerhet

Sikre norske utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitiske interesser i romvirksomhet og det ytre rom

Den nye romalderen inntreffer i en tid hvor verdens økonomiske tyngdepunkt forskyves mot Asia, og hvor de vestlige lands teknologiske forsprang avtar. Samtidig foregår det en strategisk rivalisering mellom USA og Kina og en svekkelse av multilateralt samarbeid. Dette legger grunnlaget for et fjerde utviklingstrekk, der sikkerhet og forsvar blir en viktig drivkraft i utviklingen

av rommet. Romvirksomhet har alltid hatt en sikkerhetspolitisk dimensjon, men ny teknologi, lavere kostnader og digitalisering bringer flere aktører på banen – både statlige og private – og fører til vesentlig høyere aktivitet. Hastigheten og omfanget av de teknologiske endringene gjør det vanskelig å forutse nøyaktig hvilke muligheter, sårbarheter og kimer til konflikt utviklingen over tid vil medføre.

Tilgang til data og rombaserte tjenester påvirker i økende grad maktbalansen mellom stater. Utviklingen innenfor missilteknologi, missilvern, antisatellittvåpen (ASAT-våpen), cybervåpen og elektronisk krigføring bidrar til at ytre rom utgjør en stadig viktigere dimensjon for sikkerhet og forsvar. I takt med rommets økende strategiske betydning øker også risikoen for konflikt.

For Norge innebærer utviklingen blant annet at våre territorier i Arktis og i Dronning Maud Land får økt strategisk betydning. Dette er gunstige områder for utplassering av bakkebasert rominfrastruktur som leverer tjenester som stadig flere aktører etterspør. Samtidig vil en mer uoversiktlig og uforutsigbar situasjon i rommet bli krevende når vi i økende grad er avhengig av rombaserte tjenester for å ivareta samfunnsikkerheten og er svært sårbare ved bortfall av disse tjenestene.

En generell utfordring knyttet til romtjenester er at kapabiliteter og teknologi i økende grad preges av flerbruksløsninger. At samme satellitt kan tjene både sivile og militære formål, påvirker folkerettslige forhold.

Regjeringen vil

- sikre norsk handlefrihet og utnyttelse av det ytre rom og romvirksomhet innenfor folkerettens rammer
- sørge for at våre allianseforpliktelser og våre utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser ivaretas i det ytre rom og i romvirksomhet
- sikre at Norge deltar aktivt i å støtte opp om en FN-ledet rettsorden i det ytre rom, som fremmer forutsigbare rammevilkår og fredelig sameksistens

Komiteens merknader

Komiteens generelle merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsunn Lyngedal, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Guro Angell Gimse, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Christer Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Katrine Boel Gregussen, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten,

er enige med regjeringen i at den raske utviklingen i romsektoren sammen med den strategiske betydningen av rom- og satellittbaserte tjenester for alle nasjoner gir behov for en fornyet strategi for norsk romindustri. Stortinget bestilte en slik strategi ved utgangen av 2016, og i Innst. 97 S (2016–2017) ble regjeringen bedt om å etablere et «Space Leadership Council» underlagt næringsministeren for å understøtte utviklingen av norsk romvirksomhet. Det ble bedt om en vurdering av et nasjonalt romprogram, et romindustriprogram, en samordning og styrking av utdanning og forskning på feltet og en langsiktig strategi for samarbeidet med den europeiske romfartsorganisasjonen (ESA) med mål om å styrke nasjonal retur fra programmene. Videre skulle Norge utvikles til en ledende romnasjon i Arktis.

Komiteen understreker viktigheten av norsk romvirksomhet sett i lys av Norges særskilte stilling som en befolkningsmessig liten arktisk nasjon med et stort havområde med betydelige økonomiske og strategiske interesser. Tilgang til satellitter og informasjonen de henter, har betydning for Forsvaret, for samfunnsikkerhet og beredskap, for miljøovervåking og for kommersiell virksomhet. Komiteen vil understreke at Norges beliggenhet og vår historie med et sterkt statlig engasjement i forsvars- og romindustrien har gjort at vi har en romindustri av betydelig størrelse og med et stort vekstpotensial.

Komiteen viser til at den både har mottatt skriftlige høringsinnspill i saken, og at komiteen i tillegg den 30. april 2020 gjennomførte en digital høring med ni høringsinstanser. Høringsinstansene understreket viktigheten av en nasjonal strategi og etterspurte en konkretisering av mål og virkemidler. De understreket behovet for at Norge tar del i EUs romprogrammer. Alle høringsinstansene pekte på at bygging av Europas første oppskytningsbase for satellitter på Andøya vil være en viktig vekstimpuls for industrien og en strategisk kapasitet for Norge. Videre ble det understreket at kompetanse gjennom utdanning og forskning er viktig for industrien, og at det særlig er teknologisk kompetanse som etterspørres av bedriftene. Flere høringsinstanser ba om at det opprettes et rådgivende organ underlagt næringsministeren, et «Space Leadership Council» etter mønster fra Storbritannia og i tråd med Stortingets bestilling til regjeringen i Innst. 97 S (2016–2017).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Meld. St. 10 (2019–2020) har blitt utformet på bakgrunn av et representantforslag i Dokument 8:122 S (2015–2016) fra representanter fra Sosialistisk Venstreparti og Arbeiderpartiet. Disse medlemmer mener romnæringen opererer i et marked som er sterkt politisk styrt og avhengig av offentlig politikk, og at det derfor er ekstra viktig at offentlige og

private aktører arbeider mot samme mål, i og utenfor Norge. Næringskomiteens flertall ga sin tilslutning til dette synet i Innst. 97 S (2016–2017). Aktiv næringspolitikk, som et nasjonalt romprogram og tilførsel av statlig kapital, er avgjørende for at Norge skal kunne ta en ledende posisjon innenfor jordobservasjon og kommunikasjon gjennom småsatellitter.

Disse medlemmer mener at selv om romstrategien setter fire gode overordnede mål, så er meldingen i sin helhet for passiv og uklar i sine ambisjoner. Den bekrefter ingen økt satsing og mangler konkrete tiltak som sikrer at Norge når målene. Det skaper usikkerhet om markedstilgang og uforutsigbarhet om betingelsene for næringslivet, noe som kan føre til manglende nærings-satsing. Disse medlemmer etterlyser en økt satsing og en plan for hvordan Norge skal bygge opp næringen og sikre nasjonale behov, slik flere andre land har gjort i større grad.

Disse medlemmer viser til at flere høringsinstanser har påpekt vagheten og manglende føringer for nasjonale ambisjoner. Norsk industriforum for romvirksomhet (NIFRO) etterlyser en prosess for å identifisere «den norske modellen for romvirksomhet» som skikker Norge til å gjennomføre en mer helhetlig, strategisk og langsiktig rompolitikk. Et nasjonalt romprogram og en tydelig handlingsplan vil være et viktig element for å få til dette. Både Abelia og NIFRO har etterlyst en økning i de nasjonale følgemidlene, som har blitt redusert de siste årene.

Disse medlemmer etterlyser et nasjonalt romprogram med mål om å bygge en sterk norsk verdikjede for satellitter både oppstrøms og nedstrøms. Et slikt program vil bygge et viktig hjemmemarked for den norske romindustrien og kan bidra til å legge til rette for vekst internasjonalt. Romprogrammet må inneholde nasjonale følgemidler, adressere behovet for kompetanse i næringen og peke ut retningen for videre forskningsaktiviteter. Programmet må også legge til rette for at relevante offentlige innkjøp kan brukes til å styrke og stimulere norsk romindustri.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en konkret handlingsplan for romindustrien gjennom et nasjonalt romprogram.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem en opptrappingsplan for de nasjonale følgemidlene for romsatsing i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.»

Komiteen merker seg at regjeringen i meldingen uttaler at de vil gi høy prioritet til arbeidet med å avklare om staten bør bidra til å finansiere en oppskytningsbase for småsatellitter på Andøya. I Nærings- og fiskeridepartementets brev av 3. april 2020 til komiteen

framkommer det at en oppskytningsbase for småsatellitter på Andøya vil ha stor betydning for utdanning, forskning, innovasjon og oppbygging av industriell kapasitet i Norge. Basen vil bidra betydelig til å synliggjøre norsk romindustri i Europa og kan brukes til en oppbygging av helnorsk industri som kan levere i hele næringskjeden. Dette omfatter alt fra design, utvikling og oppskytning av småsatellitter til nedlastning og behandling av data. Oppskytningsbasen vil styrke Norges autonomi og konkurransekraft, både sivilt og militært, på områder der vi i dag er avhengige av utenlandske leverandører.

Komiteen viser til at Andøya også har en svært gunstig plassering med tanke på oppskytning av satellitter i polare baner for jordobservasjon. Dette vil gi Norge et konkurransefortrinn framfor aktører med mindre gunstig beliggenhet. Aktiviteten i rommet vil øke framover, og vi er fortsatt i en tidlig fase av kommersiell romaktivitet. Potensialet for kommersielle oppskytninger gjennom New Space er stort, og per i dag mangler det en europeisk lokalitet for oppskytning. Dette betyr at Andøya Spaceport vil kunne levere oppskytninger for ESA og NASA, så vel som for kommersielle aktører. Forsvarsdepartementet uttaler i brevet av 3. april 2020:

«Det anses som sannsynlig at angrep mot infrastruktur i verdensrommet vil kunne inngå som del av fremtidige konflikter. Rask tilgang til oppskytningskapasitet for å erstatte eller forsterke viktige militære eller samfunnskritiske satellittbaserte tjenester kan derfor være av stor strategisk betydning i krise, krig og fred.»

Komiteen ber om at Andøya Spaceport bygges snarest for å gi en samlet norsk romindustri en vekstimpuls. Norge har tre europeiske konkurrenter om å få den første oppskytningsbasen for småsatellitter. Andøya er en den beste plasseringen for satellittoppskytning i nordområdene og et viktig ledd i Norges nordområdesatsing. En rask etablering er avgjørende for å gi den norske romindustrien et viktig konkurransefortrinn og gi Norge en infrastruktur som vil legge grunnlaget for ny industri i hele landet.

Komiteen vil også understreke etableringens betydning for sikkerhet i våre havområder og den betydningen den har for forsvaret av Norge. Signalene fra Forsvaret viser at de vil kunne bli en betydelig kjøper av oppskytning fra Andøya.

Komiteen vil understreke at staten som 90 pst. eier av Andøya Space Center sitter med nøkkelen til at Europas første spaceport etableres i Norge. Tre andre europeiske land har uttrykt at de ønsker å realisere et slikt prosjekt: Portugal på Azorene, Storbritannia i Skottland og Sverige i Kiruna. Det å være først med en slik etablering er viktig for å knytte til seg industrielle interesser også internasjonalt. Komiteen er kjent med

at utbyggingen er et industrielt prosjekt med høy risiko, men viser til en prosjektgjennomgang ved Oslo Economics som har fastslått at prosjektet er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Komiteen vil også understreke viktigheten av å bygge opp nye næringer og arbeidsplasser og at romindustrien er en næring som i betydelig grad kan gi nye kompetansearbeidsplasser i Norge. Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Andøya Spaceport blir realisert så raskt som mulig.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å opprette et strategisk råd for utvikling av norsk romvirksomhet (Space Leadership Council). Rådet skal ha som oppgave å sikre samhandling mellom bedrifter, academia og statlige aktører innen romvirksomheten i Norge. For å sikre at rådet har fokus på verdiskaping og utvikling av den norske klyngen bør rådet underlegges Nærings- og fiskeridepartementet. Rådet må gis mandat til å utvikle nasjonale satsingsforslag for hvordan målene i romstrategien skal nås. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig etablere et strategisk råd for utvikling av norsk romvirksomhet, i tråd med Stortingets tidligere vedtak.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen har blitt bedt om å opprette et Space Leadership Council. Disse medlemmer peker på at det er ulike måter å organisere dette på, og at norsk praksis, industrikultur, politisk system og norsk virkemiddelapparat må være førende for hva som anses som beste måte å organisere et slikt råd på.

Disse medlemmer mener at oppgavene et slikt råd skal ivareta, langt på vei er de som i dag ivaretas på en god måte av Norsk Romsenter. Norsk Romsenter har tett kontakt med industrien, academia og viktige brukergrupper. Disse medlemmer viser også til at Norsk Romsenter i tildelingsbrev for 2020 ble gitt fullmakt til å etablere et faglig råd.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener det er positivt at regjeringen vil videreføre norsk deltakelse i europeiske romprogrammer, men etterlyser tydeligere forpliktelser i det internasjonale samarbeidet. Aktiv deltakelse i europeiske romprogrammer og økt tilgang til internasjonale markeder er avgjørende for utviklingen av norsk romindustri.

Flertallet viser til at Norge allerede har en betydelig satsing på romvirksomhet, som kan sies å bære preg av å være en programsatsing. I tillegg til de generelle støtteordningene for næringslivet var de foreslåtte bevilgningene til romvirksomhet i Nærings- og fiskeridepartementets budsjettproposisjon for 2020 på nær 1,34 mrd. kroner. Norge deltar i store internasjonale romprogrammer (ESA og EU). Næringslivets deltakelse i disse programmene muliggjøres gjennom at norsk oppstrøms og nedstrøms romvirksomhet kan nyttiggjøre seg både følgemidler og de generelle virkemidlene for næringslivet.

Flertallet viser til at disse aktivitetene blant annet har skapt det teknologiske og kompetansemessige grunnlaget for utviklingen av nasjonale satellitter for skipsdeteksjon, hvor norske oppstrøms- og nedstrømsbedrifter har vunnet oppdrag. Flertallet vil også påpeke at relevante offentlige innkjøp kan nyttes som et virkemiddel, så fremt det ikke er i strid med anskaffelsesregelverket. Det gjennomføres videre en rekke aktiviteter for å bidra til å fremme verdiskaping i næringslivet. Blant annet ble det etablert et innovasjonssenter (ESA Business Incubation Centre Norway) for utvikling av nye produkter, applikasjoner eller tjenester basert på forskning eller teknologi fra rommet i 2018. Flertallet viser til at oppstartsbedriftene som velges ut av ESA BIC Norway, får hjelp til å utvikle ideen sin og administrativ og finansiell støtte fra European Space Agency og Innovasjon Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at flere høringsinstanser, blant annet Kongsberg Gruppen, LO og Abelia, har påpekt viktigheten av fortsatt deltakelse i EUs romprogram og andre internasjonale programmer og samarbeid. Dette må også innebære økt innsats for at norske forskningsmiljøer skal få forskningsmidler gjennom relevante EU-programmer.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre fortsatt norsk deltakelse i EUs romprogram i perioden 2021–2027.»

«Stortinget ber regjeringen arbeide for å videreutvikle internasjonale samarbeid om romvirksomhet for å sikre økt markedsadgang for norsk romfartsnæring.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at Norge allerede har en betydelig satsing på romvirksomhet. Norge deltar i internasjonale romprogrammer (ESA og EU) i tillegg til en rekke nasjonale aktiviteter, som for eksempel følgemidler og nasjonale satellitter for skipsdetek-

sjon. Disse medlemmer viser til at regjeringen fortløpende må vurdere hvorvidt det er behov for ytterligere satsing på romvirksomhet, inkludert om det er behov for nasjonale satellitter. Det er slik disse medlemmer ser det, en etablert politikk for norsk romvirksomhet at disse vurderingene gjøres opp mot nasjonale behov.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen vil videreføre et aktivt engasjement i ESAs romprogrammer for å støtte opp under norsk næringsutvikling og norske brukerbehov. Tilsvarende gjøres vurderinger av øvrig internasjonalt samarbeid opp mot nasjonale behov, herunder også med tanke på å sikre markedsadgang for norsk næringsliv. Videre har regjeringen sagt at man skal vurdere å videreføre Norges deltakelse i EUs romprogrammer. Innretning og omfang av EUs romprogrammer 2021–2027 er fremdeles under utvikling i EU, og det er dermed ikke klart ennå hvor stort budsjettet vil bli. Disse medlemmer viser til at regjeringen kan ikke forskuttere arbeidet med statsbudsjettet for 2021.

Disse medlemmer understreker at gode utdannings- og kompetansemiljøer er en forutsetning både for en levedyktig industri og for Norges evne til å identifisere, utvikle og forvalte rombaserte løsninger på viktige samfunnsbehov. Disse medlemmer viser til at meldingen gjør det klart at man vil arbeide for at norsk romforskning og romkompetanse skal være på et høyt internasjonalt nivå. STEM-fagene er prioritert, men det er slik disse medlemmer ser det, ikke ønskelig å peke på konkrete studiesteder eller retninger.

Disse medlemmer viser til at romvirksomhet er en bred og svært sammensatt sektor, og for å kunne utnytte eksisterende teknologi, samt bidra til å styre utviklingen av fremtidens teknologi, kreves det kontinuerlig fokus på forskning, utdanning og utvikling av tjenester. Disse medlemmer viser til det NIFRO skriver i sitt innspill i 2017 til regjeringens arbeid med rommeldingen:

«Rekruttering til, og god utdanning innenfor, basalfagene matematikk og fysikk er vesentlig for videreutvikling av romindustrien. I tillegg må det sikres god utdanning innenfor relevante fag som elektronikk, radio- og datateknologi, materialteknologi, kjemi, kybernetikk og andre tilsvarende fag. For industrien er romfysikkfag gode støttefag, men ikke vesentlig for rekrutteringen.»

Disse medlemmer poengterer at bredden av STEM-fagene er viktig for utvikling av kunnskap og kompetanse i sektoren. Norske studenter og nyutdannede har for øvrig også anledning til å delta i ulike traineeprogrammer og kurs av kortere og lengre varighet i regi av ESA, som del av det norske medlemskapet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at en satsing på romvirksomhet medfører behov for kompetanse og arbeidskraft, og at det derfor også trengs utdanningspolitiske grep for å imøtekomme dette. Disse medlemmer ønsker flere forskningsprosjekter som involverer norske bedrifter, og å legge bedre til rette for å kunne kommersialisere gode forskningsresultater. Norge må også tiltrekke seg flere talenter gjennom å gjennomføre studentsatellittprogrammer knyttet til ESAs Rexus-program. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke studietilbudet med særlig relevans for romvirksomhet, slik som ingeniørretninger inkludert romsatellitt og IKT og romfysikk, og vurdere om det skal opprettes egne tverrfaglige studieprogram innen romvirksomhet.»

«Stortinget ber regjeringen styrke fagmiljøene rundt norsk romvirksomhet gjennom investeringer i bedre laboratorier, tilgang på relevant infrastruktur og flere øremerkede studieplasser.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det sikres praksisplasser med høy kvalitet innen romvirksomhet i relevante utdanninger, og legge til rette for mobilitet av kompetanse mellom universitets- og høyskolesektoren og arbeidslivet.»

Disse medlemmer viser til at Norge har et sterkt kompetansemiljø i Tromsø knyttet til jordobservasjon gjennom K-SAT, UiTs romfysikkkompetanse og Norsk Polarinstitutt. Disse medlemmer ber regjeringen vurdere å legge et senter for jordobservasjon knyttet til Norges deltakelse i Copernicus til Tromsø.

Disse medlemmer viser videre til høringsinnspill fra Kongsberg Gruppen, hvor det foreslås å etablere et nasjonalt senter for rombasert virksomhet i Tromsø, som de mener vil

«bidra til en kostnadseffektiv samling, lagring og distribusjon av satellittbasert informasjon til nasjonale brukere. Et slikt senter vil styrke Tromsø-miljøets posisjon som leverandør av integrerte romteknologibaserte overvåkingstjenester for et globalt marked, og med spesielt fokus på Nordområdene. Dette vil igjen kunne gi økt verdiskapning for de nasjonale aktørene. Et nasjonal senter vil hjelpe romsektoren med å oppnå de nasjonale utviklingsmålene gjennom god dialog og godt samarbeid med nasjonale myndigheter, brukere og industri, men også ved internasjonal tilstedeværelse og synlighet i form av internasjonale kontrakter og leveranser.»

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt senter for rombasert virksomhet i Tromsø.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at enkelte av oppgavene som skisseres i forslaget om et nasjonalt senter for jordobservasjon, i dag ivaretas gjennom Norsk Romsenters sekretariatsfunksjon knyttet til Copernicus og er en myndighetsoppgave. Videre har Barentswatch, som er lokalisert i Tromsø, ansvar for å utvikle integrerte overvåkingstjenester for nordområdene, hvor satellittdata er en viktig innsatsfaktor. I en del tilfeller er det ønskelig at slike overvåkingstjenester er under statlig kontroll. For disse medlemmer er det viktig at dette allikevel ikke er til hinder for at kommersielle aktører tilknyttet jordobservasjonsmiljøet i Tromsø på eget initiativ kan gå sammen med kompetansmiljøene i Tromsø om å levere integrerte romteknologibaserte tjenester for et voksende globalt marked, dersom de anser dette som kommersielt interessant.

Disse medlemmer mener at det er et interessant forslag med et nasjonalt senter for rombasert virksomhet, men at dette skal ha en beliggenhet i Tromsø må ikke bli et mål i seg selv. For disse medlemmer er det viktig at det også finnes et klart mål for hva et slikt senter skal være og ikke. Disse medlemmer fremmer derfor følgende alternative forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede behovet for et nasjonalt senter for rombasert virksomhet, og hva som eventuelt kan være en hensiktsmessig lokasjon for et slikt senter.»

Fremme lønnsomme bedrifter, vekst og sysselsetting

Komiteen støtter regjeringens mål om lønnsomme bedrifter og vekst og sysselsetting i romnæringen. Utviklingen av norsk romrelatert næringsliv har skjedd i nært samarbeid med staten fra en sped begynnelse på 1960-tallet til dagens internasjonalt orienterte, varierte og konkurransedyktige næring. I tillegg til direkte leverandører til oppstrøms og nedstrøms romvirksomhet er rominfrastruktur (satellitter med forskjellig nyttelast) muliggjørende teknologi for næringsutvikling i mange sektorer, som maritim sektor, landbruk, smarte byer, værmelding og autonom transport.

Komiteen merker seg at både NIFRO og Abelia i sine høringsinnspill understreker viktigheten av nasjonale følgemidler for utvikling og kunnskapsbygging i deres medlemsbedrifter. Stortinget ba i forbindelse med behandlingen av Dokument 8:122 S (2015–2016) regjeringen vurdere å opprette et nasjonalt romprogram. Dette er også ønsket av flere av høringsinstansene. Et nasjonalt romprogram gjør Norge i stand til å satse der vi har våre industrielle fortrinn, samtidig som programmet retter seg særlig mot nasjonale behov. Et

nasjonalt romprogram kan ha som mål å bygge en sterkere norsk verdikjede innen satellitter for å kapitalisere på investeringen i Europas første Spaceport på Andøya. Programmet bør også adressere behovet for kompetanse innen industrien i årene framover og peke ut retningen for forskningsaktiviteten. Et romprogram må også inneholde virkemidler, som nasjonale følgemidler. Gjennom disse midlene bygges norsk kunnskap og teknologi, som kan benyttes som plattform for videre vekst internasjonalt.

Komiteen anerkjenner at deltakelsen i ESAs programmer har vært sentral i utviklingen av den norske romindustrien. ESA står for de fleste samarbeidsprosjektene i Europa, og norsk deltakelse er av høy strategisk viktighet for Norge og norsk næringsliv. Det er derfor positivt at regjeringen ikke sår tvil om norsk deltakelse i programmene. Samtidig merker komiteen seg en tydelig utvikling i retning av at EUs forskningsprogrammer og EUs romprogrammer blir en stadig viktigere arena for utvikling av europeisk samarbeid om romvirksomhet. Norge har hatt stor nytte av å delta i jordobservasjonsprogrammet Copernicus, og Europas ønske om å bli uavhengig av stormaktene har gjort Galileo til et viktig satellittnavigasjonssystem under sivil kontroll med global dekning. Norge har deltatt i EU-programmene til nå, og komiteen vil understreke den strategiske og økonomiske betydningen av at Norge fortsatt deltar i disse. Komiteen vil spesielt fremheve NIFROs innspill i høringen om at dette er en forutsetning for kontrakter og markedstilgang.

Komiteen vil på denne bakgrunnen understreke viktigheten av at Norge realiserer Andøya Spaceport og investerer/gir tilskudd i den størrelsesorden som er nødvendig for å komme i gang. For komiteen er signalene fra romindustrien sammen med utdannings- og forskningsmiljøenes understrekning av at dette er den største vekstimpulsen sektoren kan få, tillagt stor vekt.

Komiteen ønsker å understreke betydningen av at vi utdanner de framtidige medarbeiderne innen romvirksomhet som norsk industri har behov for, og at kontakten mellom utdanningsmiljøene og romindustrien forsterkes og videreutvikles. Komiteen har mottatt innspill fra UiT, NTNU, Tekna, Abelia og NIFRO som understreker viktigheten av dette. Abelia og Kongsberg Gruppen presiserte i høringen viktigheten av tilgang til ulike typer ingeniørkompetanse. Systemingeniører, satellittelektronikk (elektronikk for ekstreme forhold), radarkompetanse og kunnskap om databehandling samt forståelse av satellittdata er eksempler. UiT ved Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi i Narvik har landets eneste utdanning på bachelornivå som leverer ingeniører med kompetanse innen elektronikk, kommunikasjon og satellittdatabehandling med spesiell faglig innretning mot romindustrien. De har også masterprogrammet «Aerospace Control Engineering», som utdan-

ner sivilingeniører rettet mot droner og satellitter. Ved NTNU er de generelle ingeniørstudiene nevnt ovenfor viktige, og NTNU Space ønsket i sitt høringsinnspill mer spissede utdanninger. Naturvitenskapelig fakultet ved Universitetet i Tromsø utdanner kandidater innenfor romfysikk.

Komiteen mener det er viktig å bygge opp under og videreutvikle disse utdanningsmiljøene.

Komiteen noterer seg at NIFRO i sitt høringsinnspill viser til at romprosjekter er spennende prosjekter og vil tiltrekke seg talenter og motivere den neste generasjon til å velge utdanning og en karriere innen STEM-fag. UiT, NTNU og TEKNA mente et nasjonalt student-satellittprogram ville øke interessen for studier rettet mot romteknologi. ANSAT var et slikt nasjonalt studentsatellittprogram som UiT hadde god erfaring med. Et nytt nasjonalt program kan knyttes opp mot Rexus-programmet til ESA, hvor Rexus brukes som teknologi-utvikling, innfallsport og rekrutteringsverktøy.

Dekke viktige samfunns- og brukerbehov

Komiteen vil understreke satellitters avgjørende betydning for å etablere et faktagrunnlag for en kunnskapsbasert klima- og miljøpolitikk. Tilgang på gode dataobservasjoner over tid er avgjørende for å videreutvikle klimamodellering og sikre at samfunnet gjennomfører tilstrekkelige og effektive tiltak for å ivareta klimaet på kloden. Satellitter spiller en viktig rolle også ved søk og redningsoperasjoner og forebygger ulykker til havs. Tilgang på sikre kilder til dataobservasjoner fortløpende blir stadig viktigere for at det offentlige skal kunne ivareta oppgaver innenfor samfunnssikkerhet og beredskap.

Sikre samfunnsviktig rominfrastruktur

Komiteen vil peke på at bruk av satellitteknologi vil bidra til å redusere Norges sårbarhet i nordområdene, og rominfrastrukturen bør være en viktig del av vår kritiske samfunnsinfrastruktur. I dette ligger også at staten gjennom eierskap og virkemidler må ta en sentral rolle.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, påpeker at romvirksomhet har stor betydning for sikker, bærekraftig og effektiv forvaltning og næringsaktivitet i nordområdene. Staten har allerede en sentral rolle her, da tilgang til satellittjenester tradisjonelt i stor grad er skaffet gjennom internasjonalt statlig samarbeid. Flertallet forventer at regjeringen fortløpende vurderer hvorvidt det er behov for ytterligere satsing på romvirksomhet, inkludert om det er behov for nasjonale satellitter, slik også meldingen blant annet omtaler behovet for nasjonal og tverrsektoriell tilrettelegging for småsa-

tellitter, blant annet for å dekke brukerbehov i nordområdene og til havs. Flertallet viser til at kombinasjonen av offentlige virkemidler, vilje til langsiktig satsing i næringslivet og krevende nasjonale kunder har gitt et norsk næringsliv som er verdensledende innenfor enkelte nisjer, og som utvikler teknologi som bidrar til å ivareta grunnleggende samfunnsbehov som navigasjon, maritim kommunikasjon og overvåking av klima og miljø i nordområdene. Flertallet forventer at behov for å sikre kritisk samfunnsinfrastruktur, hvor statlig eierskap er ett av flere virkemidler, vurderes i hvert enkelt tilfelle.

Komiteen viser også til meldingens omtale av romsøppel som et økende problem. Komiteen vil understreke viktigheten av at Norge har engasjert seg internasjonalt i arbeidet mot romsøppel gjennom COPUOS. Det vises til innspillet i høringen fra UiT om at ombygging av EISCAT VHF til Troms Space Debris Radar vil kunne bidra til en styrket overvåking og forskning relatert til romsøppel.

Komiteen vil understreke betydningen av god lovgivning på feltet, sterke bedrifter innen romindustri og nasjonal kontroll over viktig infrastruktur som ASP som bidrag til større romsikkerhet i Norge.

Sikre norske utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitiske interesser i romvirksomhet og det ytre rom

Komiteen viser til at sikkerhet og forsvar blir stadig viktigere drivkrefter i utviklingen av rommet. Den strategiske betydningen av det ytre rom for stater øker, og med dette øker også betydningen av det ytre rom som en arena for utøvelse av sikkerhetspolitikk og nasjonal suverenitet. Komiteen deler videre regjeringens oppfatning av Forsvarets posisjon og viktighet for Norge og i romfartsektoren generelt. Forsvarssektorens arbeid med romvirksomhet skal ha som formål å skaffe til veie rombaserte kapasiteter som trengs for å utføre eget samfunnsoppdrag. Norge, med ambisjon om å være NATO i nord, har et særlig ansvar for å utvikle god dekning av rombaserte tjenester i nordområdene og Arktis.

Komiteen viser videre til Forsvarsdepartementets brev av 3. april 2020:

«FD inngikk i 2014 Responsive Space Capabilities (RSC) avtalen sammen med flere nære allierte, blant annet for å adressere lange ledetider i forbindelse med oppskyting av satellitter. I dette samarbeidet har blant annet Canada, Tyskland, Storbritannia og USA vist interesse for en mulig oppskytingskapasitet for små satellitter på Andøya. FD mener at ASP på sikt vil kunne være en strategisk viktig ressurs for å ivareta norske forsvars- og sikkerhetspolitiske interesser samt styrke vårt bidrag til NATO og samarbeid med nære allierte.»

Komiteen viser også til at Forsvarsdepartementet i ovennevnte brev understreker viktigheten av satellitter for Forsvaret:

«Forsvaret benytter i dag satellitter til overvåking og kommunikasjon og har planer om å øke antallet små satellitter under nasjonal kontroll til disse formålene de nærmeste årene. Den strategiske betydningen av verdensrommet øker og antall små satellitter for kommersiell og militær bruk forventes å øke kraftig.»

Forsvarets Langtidsplan (FLP) bekrefter at Forsvaret i tillegg har behov for rombasert maritim overvåking under nasjonal kontroll og tilgang til satellittkommunikasjon i nordområdene. Det vises til Norges ambisjonen om å være NATO i nord og særlige ansvar for å utvikle god dekning av rombaserte tjenester i nordområdene og Arktis.

Komiteen vil understreke viktigheten av norsk romvirksomhet for Norges selvstendige evne til situasjonskontroll og suverenitetshevdelse i nordområdene.

For at rommet ikke skal bli en ny arena for spenning mellom stormaktene, mener komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti det er viktig at Norge også innehar egne kapabiliteter, slik at vi er mindre avhengige av stormaktene for utnyttelse av viktig teknologi. Dette medlem vil samtidig advare mot at Norge blir en del av et nytt rustningskappløp i rommet, og mener at å være langt fremme innen romvirksomhet vil kunne bidra til å hindre en slik utvikling.

Uttalelse fra utenriks- og forsvarskomiteen

Utenriks- og forsvarskomiteen viser til næringskomiteens utkast til innstilling datert 26. mai til Meld. St. 10 (2019–2020) Høytflyvende satellitter – jordnære formål. En strategi for norsk romvirksomhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at ved en inkurie ble Fremskrittspartiet ikke tatt inn i flere merknader da saken ble midlertidig avgitt fra næringskomiteen. Disse medlemmer presiserer at Fremskrittspartiet støtter alle merknader som regjeringens Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre også støtter. Disse medlemmer merker seg at dette innebærer at følgende forslag får flertall: «Stortinget ber regjeringen utrede behovet for et nasjonalt senter for rombasert virksomhet, og hva som eventuelt kan være en hensiktsmessig lokasjon for et slikt senter.»

Utenriks- og forsvarskomiteen har for øvrig ingen merknader og slutter seg til næringskomiteens utkast til innstilling til Meld. St. 10 (2019–2020).

Tilleggsmerknad fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknadene fra Utenriks- og forsvarskomiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og støtter disse merknadene.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utarbeide en konkret handlingsplan for romindustrien gjennom et nasjonalt romprogram.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem en opptrappingsplan for de nasjonale følgemidlene for romsatsing i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen snarest mulig etablere et strategisk råd for utvikling av norsk romvirksomhet, i tråd med Stortingets tidligere vedtak.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre fortsatt norsk deltakelse i EUs romprogram i perioden 2021–2027.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen arbeide for å videreutvikle internasjonale samarbeid om romvirksomhet for å sikre økt markedsadgang for norsk romfartsnæring.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen legge til rette for å styrke studietilbudet med særlig relevans for romvirksomhet, slik som ingeniørretninger inkludert romsatellitt og IKT og romfysikk, og vurdere om det skal opprettes egne tverrfaglige studieprogram innen romvirksomhet.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen styrke fagmiljøene rundt norsk romvirksomhet gjennom investeringer i bedre laboratorier, tilgang på relevant infrastruktur og flere øremerkede studieplasser.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sørge for at det sikres praksisplasser med høy kvalitet innen romvirksomhet i relevante utdanninger, og legge til rette for mobilitet av kompetanse mellom universitets- og høyskolesektoren og arbeidslivet.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen opprette et nasjonalt senter for rombasert virksomhet i Tromsø.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I og III fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding II fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og råder Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

I

Stortinget ber regjeringen sørge for at Andøya Spaceport blir realisert så raskt som mulig.

II

Stortinget ber regjeringen utrede behovet for et nasjonalt senter for rombasert virksomhet, og hva som eventuelt kan være en hensiktsmessig lokasjon for et slikt senter.

III

Meld. St. 10 (2019–2020) – Høytflyvende satellitter – jordnære formål – En strategi for norsk romvirksomhet – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 4. juni 2020

Geir Pollestad

leder

Åsunn Lyngedal

ordfører

